

MAGYAR ORVOSTUDOMÁNYI SZAKLAPOK A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRÁBAN.

Közli : LÁNG JAGÓ.

E folyóirat 1889-diki folyamában dr. Daday Jenő összeállította azon hazai és külföldi természettudományi folyóiratok jegyzékét, melyek a budapesti könyvtárakban találhatóak. Ezen közlemény némi kiegészítésül megkísérlem most azon magyar nyelvű orvostudományi szaklapok jegyzékét összeállítani, melyek a Nemzeti Múzeum könyvtárában őriztetnek, s az ügy érdekében felhívom a szakférfiakat, hogy közleményem hézagait a saját adalékaikkal egészítsék ki.

Nem szenved kétséget, hogy a magyar orvostudományi szakirodalom történeti fejlődésében a szaklapoknak igen nagy szerepök van. Ezek viszik első sorban az orvostudomány különböző disciplináit előre s az e téren elért új vívmányokat és felfedezéseket közvetítik és megismertetik a szakférfiakkal. Valóságos tárházai a modern magyar orvostudománynak úgy, hogy a ki ennek történetét meg akarja írni, nélkülök épen nem boldogulhatna, de azokból merítve munkájához a szükséges adatokat, mégis hű, világos és teljes képét nyújthatná orvostudományunk ama korának és stádiumának.

Az alábbi jegyzéken végigtekintve meglegedés kell hogy eltöltsön bennünket, látva, hogy 42 magyar orvosi újságot mutat fel rövid 87 év alatt irodalmunk. És milyen 87 év alatt! Ki vitathatná el tőlük, hogy részük volt nyelvünk terjesztésében?

Az ország különböző vidékei szerint más és más nyelven beszélő orvosok megmagyarosítását ha nem is köszönhetjük telje-

sen a szép magyarsággal írott szaklapoknak, de annyi tény, hogy megkönnyítették a magyarosítás nagy munkáját.

Ez a kétszeres fontosságuk vezetett engem az alábbi jegyzék összeállítására, mely jegyzékben az eddig nálunk megjelent orvosi lapok, a reájuk vonatkozó legszükségesebb adatok lehetőleg pontos megjelölésével és megjelenésük időrendjében vannak felsorolva.

1. *Orvosi és Gazdasági Tudósítások*. A' Cs. és kir. Fel-ség' Engedelmével. Szerkesztő és kiadó nincs kitéve. A M. Nemz. Múzeum könyvtárában csak egy szám van meg, 8r. kis ív, 12 l. (Debreczen?) 1803. 3. szám. Ára?

2. *Orvosi Tár*. Szerkeszti és kiadja: Bugát Pál és Schedel Ferencz. Megjelenik havi füzetekben, 8r. 6 kis iven, színes borítékban Budapesten. Ára: helyben 5 frt, vidékre 6 frt 24 p. p. Keletkezett 1831. januárban és megszűnt 1833. decemberben. Nyomtatta Trattner Károlyi. — Másodizben Bugát Pál és Flór Ferencz szerkesztése alatt 1838. júliusában indult meg; hetenként egyszer, vasárnap, 8r. 1—1½ kis ív, Budapesten. Ára: helyben 5 frt, később 6 frt; vidékre 6 frt 40 kr., később 8 frt. Megszűnt 1848. december 4-én. Nyomtatta Trattner Károlyi.

3. *Magyar Orvos-Sebészti s Természettudományi Évkönyvek*. Szerkeszti és kiadja: Schoepf Ágoston. Megjelenik havi füzetekben, 8r. 2—3 kis ív, Budapesten. Ára 6 frt. Nyomatott az egyetemi nyomdában. Keletkezett 1842. januárban és tartott 1844. júniusig.

4. *Orvosi Hetilap*. Szerkesztő a lap keletkezésétől, 1857. június 4-től 1888. végeig Markusovszky Lajos; 1889—90-ig Hőgyes Endre és Antal Géza; 1890-ben Hőgyes Endre. Kiadja 1863-ig Müller Emil, 1863—1889-ig Markusovszky, 1889-ben Antal Géza és 1890-ben Hőgyes Endre. Megjelenik minden vasárnap, 4r. 1—2 iven, Budapesten. Nyomatja 1863 végéig Müller Emil, 1864—1886. május 2-ig Khór és Wein, 1886. május 9-étől a Pesti Lloyd. Ára 1858 végéig helyben 8 frt, vidékre 9 frt, 1859—1872 végéig helyben 9 frt, vidékre 10 frt és 1873-tól helyben és vidékre 10 frt. — Melléklapjai: a) 1864. január 3-ától «Szemészet», 1880 végéig Hirschler Ignác, 1881. február 20-ától Schulek Vilmos szerkesztése alatt. Megjelenik két havonként 1 ív. — b) Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostan. Szerkesztő: keletkezésétől, 1879. január 1-étől 1881.

végeig Markusovszky Lajos, 1882-től Fodor József. Megjelenik két havonként 4r. 1 iven. — c) *Nő- és Gyermekegyógyászat*. Szerkeszti Markusovszky Lajos. Megjelent havonként 4r. 1 iven 1864. januártól 1864. deczemberig. A melléklapok a főlap ingyen-mellékletei.

5. *Gyógyászati Lapok*. Szerkeszti és kiadja Poor Imre. Megjelenik hetenként egyszer, 8r. 1½ iven, Budapesten. Nyomtatja Müller Emil. Ára egy évre helyben 8 frt, vidékre 9 frt. Keletkezett 1861. január 5-én és megszűnt 1862. végén, illetve 1863. január 3-án «Gyógyászat» czím alatt jelent meg.

6. *Gyógyászat*. Szerkeszti keletkezésétől: 1863. január 3-tól 1873 végeig Poor Imre, 1874—1885 végeig Poor Imre és Dulácska Géza, 1886-ban Poor, Dulácska és Schächter Miksa, 1887-től laptulajdonos Kovács József, szerkesztő-kiadó: Schächter Miksa. Megjelenik minden szombaton, 8r. 1, 1887 óta nagyobb iven, Budapesten. Nyomtatja 1885 végeig a kir. magy. tud. egyetemi nyomda, 1886 óta a Franklin-társulat nyomdája. Ára 1886 végéig helyben 9, vidéken 10 frt, 1887-től 10 frt. Melléklapjai: a) *Államorvos*. Szerkeszti Poor Imre és Dulácska Géza. Megjelenik előbb havonként kétszer, utóbb havonként 1-szer, 8r. 1 iven. Budapesten. Keletkezett 1869. január 2-án és megszűnt 1886 végén. — b) *Honvédorvos*. Laptulajdonos Kovács József, szerkesztő Szénássy Sándor. Megjelenik havonként egyszer, 8r. 1 iven, Budapesten. Keletkezett 1888. január 15-én. A melléklapok ingyen-mellékletei a főlapnak.

7. *Egészségi Tanácsadó*. Szerk. és kiadja: Pete Zsigmond. Megjelenik minden hó elsején és 15-én 8r. 1 iven, Budapesten. Nyomtatja Kocsi Sándor. 1869-től Rudnyánszky Béla. Ára? Keletkezett 1864. január 1-én, megszűnt 1866 végén; újra megindult 1868. deczember 15-én; teljesen megszűnt 1872 végén.

8. *Nő és Gyermekegyógyászat*. Az «Orvosi Hetilap» melléklete. Lásd a főlap alatt.

9. *Szemészet*. Az «Orvosi Hetilap» melléklete. Lásd a főlap alatt.

10. *Hasonszenvi Közlöny*. Szerkeszti és kiadja Horner István. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én, 4r. 1 iven, Gyöngyösön. Nyomtatja az egri érseki lyceumi nyomda. Ára egy évre 6 frt. Keletkezett 1864. július 1-én, megszűnt, illetve átment a «Hasonszenvi Lapok»-ba 1865. deczember 15-én.

11. *Kórházi Szemle*. Szerkeszti és kiadja ifj. Zlamál Vilmos. Megjelenik havonként egyszer, 8r. 2 kis iven, Pozsonyban. Nyomtatja Schreiber Alajos. Ára egy évre 4 frt. Keletkezett 1865. jan. 20-án, megszűnt ugyanazon év márcziusában.

12. *Közegészségügyi és Törvényszéki Orvostan*. Az «Orvosi Hetilap» melléklete. Lásd a fölap alatt.

13. *Hasonszenvi Lapok*. A Gyöngyösön megjelent «Hasonszenvi Közlöny» folytatása. Szerkeszti Szontagh Ábrahám, 1868-tól Argenti Döme, 1870 augusztusától Balogh Tihamér, 1873 márcziusától Bakody Tivadar. Kiadó Szontagh Ábrahám, 1868-tól a magyar hasonszenvi orvosegylet. Megjelenik minden hó 15-dikén, 1871-től havonként kétszer, 8r. 1 kis iven, Budapesten. Nyomtatja Neuer J. Ára egy évre 6 frt. Keletkezett 1866. január 15-dikén, megszűnt 1874 végén.

14. *Fürdői Lapok*. Szerkeszti és kiadja Felletár Emil. Megjelenik a fürdő-idény alatt (május—szeptember) hetenkint 4r. $\frac{1}{2}$ iven, Budapesten. Nyomtatja: ? Ára egy idényre 3 frt. Keletkezett 1868. május 18-án, megszűnt ugyanazon évi szeptember 30-án.

15. *Államorvos*. A «Gyógyászat» melléklete. L. a fölap alatt.

16. *Fürdői Lapok*. Szerkeszti Kovács Imre, kiadja Sedy István. Megjelenik a fürdő-idény alatt (junius—szeptember) minden vasárnap, 4r. $\frac{1}{2}$ iven, Budapesten, Nyomtatja: ? Ára egy idényre 4 frt. Keletkezett 1873. május 28-án, megszűnt ugyanazon évi június 3-án.

17. *Természet-Gyógyász*. Szerkeszti és kiadja Ungerleider József. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én, 4r. $\frac{1}{2}$ iven, Nyiregyházán. Nyomtatja Dobay Sándor. Ára egy évre 4 frt. Keletkezett 1874. július 1-én, megszűnt 1875. június 1-én.

18. *Házi Orvos*. Szerkeszti és kiadja Széll Lajos. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én 4r. $1\frac{1}{2}$ iven, Budapesten. Nyomtatja Buschmann F. Ára egy évre 5 frt. Keletkezett 1874. szept. 15-én, megszűnt illetve átment a «Közegészségi Lapok»-ba ugyanazon évi deczember 15-én.

19. *Közegészségi Lapok*. A «Házi Orvos» folytatása. Szerkeszti és kiadja Széll Lajos. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én, 1877-től 5-én és 20-án, 4r. 1 iven, Budapesten. Nyomtatja előbb Buschmann F., 1876-tól a «Hunyady Mátyás» intézet. Ára egy évre 5 frt. Keletkezett 1875. január 1-én, megszűnt 1881-ben.

20. *Életmentés és Egészség.* Szerkeszti és kiadja Dudits Miklós. Megjelenik minden csütörtökön 4r. $\frac{1}{2}$ iven, Budapesten. Nyomtatja Neuer J. Ára egy 4 frt. Keletkezett 1875. január 3-kán és megszűnt ugyanazon év szeptember 30-án.

21. *Természettudományi Szemle.* Szerkeszti Barlanghy Adorján. Kiadja a «Biharvármegyei orvos, gyógyszerész és természettudományi egyesület». Megjelenik minden hó 1-én és 15-én, 8r. 1 iven, Nagyváradon. Nyomtatja Hügel Ottó. Ára 4 frt; az egyleti tagoknak tagdíj fejében. Keletkezett 1875. július 1-én, megszűnt, illetve átment az «Orvos-Természettudományi Szemlé»-be ugyanazon év december 15-én.

22. *Egészségi és Életmentési Tanácsadó.* Szerkeszti és kiadja Kelen József. Megjelenik havonként egyszer, 8r. 1 iven, Budapesten. Nyomtatja Buschmann F. Ára egy évre 2 frt. Keletkezett 1875. október 2-án, megszűnt 1876 szeptemberében.

23. *Orvos-Természettudományi Szemle.* A «Természettudományi Szemle» folytatása. Szerkeszti Bodor Károly, kiadja a «Biharvármegyei orvos gyógyszerész és természettudományi egyesület». Megjelenik minden hó 1-én és 15-én, 8r. 1 iven, Nagyváradon. Nyomtatja Hügel Ottó. Ára 4 frt, egyleti tagoknak a tagdíj fejében. Keletkezett 1876. január 1-én.

24. *Orvos-Természettudományi Értesítő.* Szerkeszti Hőgyes Endre, Koch Antal és Entz Géza, 1884 óta Klug Nándor, Koch Antal és Entz Géza. Kiadja a «Kolozsvári Orvos-Természettudományi Társulat» és «Erdélyi Múzeum-egyesület». Megjelenik évenként 8 füzetben, minden füzet 8r. 3—5 iven, Kolozsvárott. Nyomtatja Stein János. Csak a kiadó két egyesület tagjai kapják. Keletkezett 1876-ban.

25. *Hasonszenvi Közlöny.* Szerkeszti Dudits Miklós. Kiadja a magyar hasonszenvi úgypártolók társulata. Megjelenik minden hó 1-én és 16-án, 8r. 1 iven, Budapesten. Nyomtatja id. Poldini Ede. Ára egy évre 3 frt; társulati tagoknak ingyen. Keletkezett 1877. január 16-án, megszűnt, illetve átment az «Egészségi és Hasonszenvi Közlöny»-be ugyanazon év decz. 16-án.

26. *Egészségtani Lapok.* Szerkeszti és kiadja Kodolányi Antal. Megjelenik havonként egyszer, 8r. 1 iven, Budapesten. Nyomtatja Kocsi Sándor. Ára egy évre 4 frt. Keletkezett 1877. október 1-én, megszűnt 1879. december 31-én.

27. *«Értesítő» a kolozsvári orvos-természettudományi társulat gyűléseiről.* Szerkeszti Hógyes Endre. Kiadja az egyleti választmány. Megjelenik havonként 2-szer, 4r. 1 iven, Kolozsvárott. Nyomatja K. Papp Miklós. Ára egy évre 6 frt. Keletkezett 1876. októberében. Megszűnt?

28. *Egészségi és Hasonszenvi Közlöny.* A «Hasonszenvi Közlöny» folytatása. Szerkeszti Dudits Miklós. Kiadja a magyar hasonszenvi ügypártolók társulata. Megjelenik minden hó 1-én és 16-án, 4r. egy iven, Budapesten. Nyomatja Szentkirályi Márton. Ára egy évre 3 frt. Keletkezett 1878. január 1-én; megszűnt 1879. január 16-án.

29. *Élet.* Szerkeszti és kiadja Dudits Miklós. Megjelenik havonként kétszer, 4r. egy iven, Budapesten. Nyomatja Neuer M., utóbb a váczsi siketnémák intézeti nyomdája. Ára egy évre 5 frt. Keletkezett 1879. január 24-én, megszűnt? Melléklapja a «Hasonszenvi Közlöny.» Szerkeszti Dudits Miklós. Megjelenik havonként egyszer, 4r. $\frac{1}{2}$ iven. Ára egy évre 2 frt, a főlappal együtt 6 frt. Keletkezett 1879. január 24-én. Megszűnt?

30. *Természettudományi Füzetek* Szerkeszti Kuhn Lajos, 1880-tól Szalkay Gyula és Czirbusz Géza, 1883-tól Szalkay Gyula és Dorogi Ignác, 1885-től Valló Vilmos, 1888-tól Valló Vilmos és Tauffer Jenő. Kiadja a Délmagyarországi Természettudományi Társulat. Megjelenik 2 havonként egy füzetben, minden füzet 8r. 2 iven, színes borítékban, Temesvárott. Ára egész évre 4 frt; társulati tagoknak az évdíj fejében ingyen. Nyomatja a Csanád-egyház-megyei nyomda, 1885-től Hössler Emil, 1888-tól Uhrmann Henrik. Keletkezett 1877-ben, mint a Természettudományi Évkönyv folytatása.

31. *Hasonszenvi Közlöny.* Az «Élet» melléklete. Lásd a főlap alatt.

32. *Közegészségügyi Kalauz.* Szerkesztő-tulajdonos Lőrinczi Ferencz. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én, 4r. 1, 1885. január 1-étől $1\frac{1}{2}$ iven, Budapesten. Nyomatja a «Hunyadi Mátyás» intézet. Ára egy évre 4 frt, 1884. január 1-étől 5 frt, 1885. január 1-étől 6 frt. Keletkezett 1879. január 1-én. — Melléklete a fürdő-idény alatt a «Magyar Gyógyterem». Szerkeszti s kiadja Lőrinczi Ferencz. Megjelenik havonként egyszer, 4r. egy iven. A főlappal

együtt 4 frt. Keletkezett 1879. április 15-én, megszűnt ugyanazon év szeptember 15-én.

33. *Magyar Gyógyterem.* A «Közegészségügyi Kalauz» melléklete. Lásd a főlap alatt.

34. *Orvosi Szemle.* Szerkeszti Schwartzter Ottó. Megjelenik évnegyedes füzetekben, minden füzet 8r. 12 iven, Budapesten. Nyomatja a Franklin-társulat. Ára? Keletkezett 1881. január 1-én, megszűnt ugyanazon év decemberében.

35. *Orvosi Heti Szemle.* Szerkeszti és kiadja Flesch Nándor és Heltai Manó. Megjelenik minden vasárnap, 8r. két iv, Budapesten. Nyomatja a Hungaria könyvnyomda. Ára egész évre 8 frt. Keletkezett 1886. szeptember 19-én.

36. *Egészség.* Szerkesztik: Fodor József, Kauser József, Téry Ödön, Tóth Lajos. Kiadja az Országos Közegészségügyi Egyesület. Megjelenik 2 hónaponként egy füzetben; minden füzet 8r. 2 nagy iv, színes borítékban, Budapesten. A kiadó-egyesület tagjai tagdíj fejében kapják. Nyomatja a Franklin-társulat. Keletkezett 1887. május 1-én.

37. *Közegészségügyi Szemle. Hygienische Revue.* (Magyar és német nyelven, 1887. május 16-ától csak magyar nyelven.) Szerkesztő és laptulajdonos Muldini Károly. Megjelenik hetenkint, 4r. $\frac{1}{2}$ nagy iven, 1887. május 16-ától 1 kis iven, Budapesten. Ára egy évre 4 frt, külföldre 4 frt 50 kr. Nyomatja Schlenker és Kovács, 1887. márczius 14-étől Fanda József. Keletkezett 1887. febr. 14-én, megszűnt ugyanazon év május 23-án.

38. *Hosszú élet.* Szerkeszti és kiadja Lőrinczi Ferencz. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én, 1888. február 5-étől minden hó 5-én és 20-án, Budapesten, 4r. $1\frac{1}{2}$ kis iven. Ára egész évre 4 frt. Nyomatja a «Hunyadi Mátyás» intézet, 1889. február 20-ától Légrády-testvérek, 1889. április 5-étől Garai Mór. Keletkezett 1888. január 1-én, megszűnt 1889. október 5-én.

39. *Mentők Lapja.* Szerkesztik Burián Aladár, Chyzer Béla, Fodor Géza, Korányi Sándor és Nékám Lajos. Kiadja Burián Aladár. Megjelenik Budapesten havi füzetekben, minden füzet 8r. 2— $2\frac{1}{2}$ iv színes borítékban. Ára egész évre helyben és vidéken 3 frt. Nyomatja az Országgyűlési Értesítő nyomdája. Keletkezett 1889. januárban.

40. *Honvédorvos*. A «Gyógyászat» melléklete. Lásd a főlap alatt.

41. *Közegészségügyi Szemle*. Szerkeszti Oláh Gyula; kiadja a «Pesti könyvnyomda-részvénytársaság.» Megjelenik minden hó 20-án egy füzet, 8r. 5 iven, Budapesten. Ára egész évre 8 frt. Nyomatja a Pesti könyvnyomda-részvénytársaság. Keletkezett 1890. április hóban.

42. *A Gyakorló Orvos*. Szerkeszti és kiadja Ráth Adolf. Megjelenik minden hó 1-én, 10-én és 20-án, 4r. 1 $\frac{1}{2}$ iven, Budapesten. A gyakorló orvosoknak egy éven át ingyen. Nyomatja Fritz Armin, 1890. június 20-ától Márkus Samu. Keletkezett 1890. június 1-én.

Német nyelvű hazai szaklapok:

1. *Ungarische Mediz.-Chirurg. Presse*. Szerkeszti és kiadja Mangold Henrik. Megjelenik Budapesten minden hó 1-én és 16-án, 1869. január 5-étől minden kedden 4r. 1—1 $\frac{1}{2}$ iven. Ára egész évre 4 frt, külföldre 4 tallér; 1869. január 5-étől Magyarországbán 5 frt; 1870. január 4-étől «Der Honvédarzt» című mellékletével együtt nálunk 6 frt, külföldre 5 tallér. Nyomatja Khór és Wein; 1870. április 5-étől Gresser H., 1870. június 7-étől Gresser és Kornis. Keletkezett 1865-ben, megszűnt illetve átment a «Pester medizinisch-chirurgische Presse»-be 1870. december 27-én. — Melléklapja: *Der Honvédarzt*. Szerkeszti Mangold Henrik. Megjelenik havonként egyszer, 4r. $\frac{1}{2}$ iven. Ára a főlappal együtt nálunk 6 frt, külföldre 5 tallér. Nyomatja Khór és Wein, 1870. április hótól Gresser H. és 1870. júniustól Gresser és Kornis. Keletkezett 1870. januárban; megszűnt ugyanazon év decemberében.

2. *Der Honvédarzt*. Az «Ungarische Mediz.-Chirurg. Presse» melléklete. Lásd a főlap alatt.

3. *Pester Medizinisch-chirurgische Presse*. Az «Ungarische Mediz. Chirurg. Presse» folytatása. Szerkeszti Mangold Henrik; 1873. április 1-étől egy bizottság közreműködésével Hertzka Károly, 1875. január 5-étől Mangold és Hertzka, 1876. január 2-dikától Hirschfeld Lajos és Löw Sámuel, 1879. jan. 5-től Löw Sámuel 1881. jan. 2-től Bruck J., Herzman S., Hirschfeld L. és Mangold H., 1882. jan. 1-től Löw Sámuel. Kiadja Mangold Henrik, 1876. jan. 2-től Zilahy S., 1887. október 2-től Frankl L., október 9-től Kleinmann F., 1888.

január 8-ától Benjamin E., 1888. márczius 4-étől Mezei Antal és Benjamin E., 1890. január 5-étől Mezei Antal. Megjelenik hetenkint egyszer 4r. 1—1½ kis iven, 1871. deczember 5-étől nagyobb iven. Ára egész évre 6 frt, külföldre 12 márka. Nyomtatja Gresser és Kornis, 1871. január 1-étől Gresser, Kornis et Comp., 1871. április 18-tól Gresser, Syré et Neffe, 1872. október 1-től Wilckens, 1876. május 28-tól Wilckens F. C. és fia, 1882. január 1-től Weizsmann testvérek, 1886. január 3-ától Brózsa Ottó, 1888. márczius 4-től Hornyánszky Viktor, 1888. november 25-től Brózsa Ottó. Keletkezett 1871. január 3-án.
